

22. Куропась С. Світова Виставка 1933 року в Чикаго (Україна як держава) / С. Куропась // Свобода. – 1986. – 23 квітня.
23. Трошинський В. Українці в світі / В. Трошинський А. Шевченко. – К.: Видавничий дім "Альтернативи", 1999.

Matviychuk N. V. Stephan Kuropas: biographic materials

The article deals with the biography of Stephan Kuropas, the UGA military, representative of the Ukrainian community in the USA. The author of the article outlines the basic stages of life, analyzes Kuropas' political, social and cultural work in the USA. The article highlights his activity in the Ukrainian National Association, Ukrainian Congress Committee of America, United Ukrainian American Relief Committee, Organization for the Rebirth of Ukraine and others Ukrainian public and political organizations of America.

Key words: *Stephan Kuropas, Ukrainian National Association, Ukrainian Congress Committee of America, United Ukrainian American Relief Committee, Organization for the Rebirth of Ukraine.*

Матвійчук Н. В. Степан Куропась: матеріали к биографии

В статье освещена биография военного УГА, представителя украинской общины США Степана Куропаса. Обозначены основные этапы жизни, проанализировано политическую и общественно-культурную работу в США. Исследована деятельность С. Куропаса в Украинском Народном Союзе, Украинском Конгрессовом Комитете Америки, Объединенном Украинском Американском Вспомогательном Комитете Америки, Организации Государственного Возрождения Украины и других украинских общественных и политических организаций в Америке.

Ключевые слова: *Степан Куропась, Украинский Народный Союз, Украинский Конгрессовый Комитет Америки, Объединенный Украинский Американский Вспомогательный Комитет Америки, Организация Государственного Возрождения Украины.*

УДК 78.036(477+430)

О. В. Мельничук

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ МУЗИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті розглядається співпраця України та Німеччини у галузі музичного мистецтва впродовж 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст. На основі джерел проаналізовано стан співпраці, основні напрямки та здобутки в цій сфері. Автор дійшов висновків, що українсько-німецькі музичні зв'язки мають давню історію і розвиваються завдяки різноманітним культурним заходам, зокрема міжнародним фестивалям. Складовими елементами цього співробітництва стали гастрольна діяльність, створення спільних міжнародних проектів, дослідження історії українсько-німецьких музичних контактів тощо.

Ключові слова: *Україна, Німеччина, музичне мистецтво, міжнародні зв'язки, міжнародні музичні фестивалі, спільні проекти.*

У міжнародній культурній взаємодії найкраще і найлегше долає кордони музика. Міжкультурний обмін у цій сфері розвивається на різних рівнях і постійно вдосконалюється. До того ж, розвиток людства та сучасних технологій спричиняє значний вплив і на музичне мистецтво. Музичне звучання сьогодні природно набуває абсолютно нових форм, формату виконання. Музика відіграє важливу роль у єднанні різних культур, це "універсальна мова людства" (Г. Лонгфелло). Тому вивчення культурного надбання, вклад кожного народу у світову музичну скарбницю залишається актуальним.

Історію українсько-німецьких музичних зв'язків вивчали Н. Кривець (ХІХ ст.) [1], Г. Карась [2], М. Яцишин (ХХ ст.) [3]. Значення міжнародних фестивалів сучасної музики в Україні для розвитку двосторонніх зв'язків досліджував М. Швед [4].

Аналітичні розвідки мистецтвознавців та розрізнені відомості про діяльність окремих діячів української та німецької музичної культури містяться у газеті "День", журналі "Deutschland", повідомленнях та оголошеннях на офіційних Веб-сайтах організацій, прес-релізах культурних заходів, звітах Посольства України у ФРН. При підготовці статті використано документи Галузевого Державного архіву МЗС України, які вводяться до наукового обігу вперше.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Взаємозв'язок українського та німецького народів у музичній сфері має давні традиції, які продовжились та розширились у новітню епоху. Українсько-німецькі музичні зв'язки наприкінці ХХ ст. – на поч. ХХІ ст. ще не вивчались ґрунтовно. Це й зумовлює актуальність дослідження музичних взаємовпливів України та Німеччини на сучасному етапі.

Платформами для обміну досвідом та ознайомлення з музичним надбанням країн залишаються міжнародні фестивалі та конкурси, а також спеціальні заходи, гастролі мистецьких колективів та виконавців, розробка та реалізація спільних проектів різних музичних напрямків тощо.

Музичні акції в Україні, в т. ч. міжнародні, започатковувались як у 1990-х рр., так і на поч. ХХІ ст. Деякі з них здобули міжнародне визнання і перетворились на майданчики для постійних зустрічей українських та німецьких діячів мистецтва.

Одним з найбільших в Україні є щорічний фестиваль "Київ Музик Фест". З 1990 р. – це найпрестижніший міжнародний форум академічної музики в нашій державі. Традиційно він поєднує сучасну музичну творчість і шедеври світової класики. Сучасна зарубіжна музика була презентована на фестивалі творами композиторів

США, Росії, Польщі, Литви, Хорватії, а також Німеччини. Хорові, симфонічні та камерні концерти відбувалися на провідних сценах столиці, а духовна музика звучала у київських храмах [5, с. 2; 6, с. 6].

Далі один за одним впевнено увійшли в культурний простір України фестивалі: “Музичні прем’єри сезону” (Київ, з 1991 р.), “Форум музики молодих” (з 1992), “Контрасти” (Львів, з 1995 р.), “Два дні і дві ночі нової музики” (Одеса, з 1995 р.). Кожна з цих музичних імпрез має своє оригінальне обличчя [7, с. 20].

Для популяризації сучасної нової академічної вітчизняної і закордонної музики в Україні проходять такі міжнародні заходи: фестиваль класичної музики “Odessa Classics”, Фестивалі класичної та сучасної музики “Музичне сузір’я Закарпаття”, “Kharkiv contemporary”, “Віртуози”, фестиваль-конкурс гітарного мистецтва “ГітАс”, конкурс піаністів пам’яті Е. Гілельса, конкурс баяністів-акордеоністів “Perpetum Mobile” (м. Дрогобич) та ін. [8, с. 1-19].

Виконавців духової музики об’єднують Міжнародний фестиваль духової музики “Фанфари Ялти”, Міжнародний конкурс виконавців на духових інструментах ім. Д. Біди (м. Львів), Фестиваль духових оркестрів у Львові [9, с. 39, 45].

Мистецтву камерної музики, що в Україні з об’єктивних причин виявилася витісненою на узбіччя концертних програм, присвячені Міжнародний фестиваль “ChamberArtMusic”, “Szymanowski Quartet і друзі”, “Одеські діалоги”. Високий міжнародний рейтинг цих проектів підтверджує участь у них музикантів з Європи, Азії, Америки та Австралії [8, с. 12].

Видатні органісти з різних країн світу беруть участь у міжнародних фестивалях в Україні: “Діапазон” (Львів, з 2007 р.), “Odessa Music Fest”, Міжнародний молодіжний фестиваль органної музики ім. Н. Висіч (м. Ужгород, з 2008 р.). Традиційно такі заходи передбачають виконання творів німецьких композиторів [10, с. 13].

З початку 90-х рр. в Україні почали з’являтися хорові фестивалі. Популяризації елітарного оперного мистецтва, про зниження інтересу до якого відзначають сучасники, сприяє Фестиваль оперного мистецтва ім. С. Крушельницької. У 2015 р. львівський фестиваль уп’ятнадцяте зібрав низку іменитих виконавців з України, Німеччини, США та інших країн [11, с. 4].

Особливе місце у мистецькій взаємодії займають різноманітні міжнародні джазові фестивалі. Виконавців цього жанру об’єднують такі марафони: “Jazz Bez” (2001), “Koktebel Jazz Festival” (2003), “Jazz in Kiev” (2008), “Chernihiv Jazz Open” (2010), “Alfa Jazz Fest” (2011), “Master-Jam Fest”, “Джаз-карнавал в Одесі” та ін. [9, с. 49].

Окрім того, існує ряд інших фестивалів класичної музики, церковної, академічної, авангардної, прогресивної, а також фестивалі та конкурси дитячих та молодіжних колективів. Одним з найбільших у країні є Міжнародний фольклорний фестиваль “Етновир”. У його рамках відбуваються колоритні виступи колективів з багатьох країн світу [9, с. 47]. Проектом, який не обмежується будь-якими рамками і представляє різноманітні напрями мистецтва, є Міжнародний фестиваль мистецтв в Одеському оперному театрі (2012) [8, с. 3].

Твори німецьких та українських композиторів різних жанрів звучать у рамках Днів німецької культури в Україні, Днів культури України у ФРН тощо. Так, у 1991 р. у рамках “Тижня німецької культури в Україні” відбулися виступи музичних колективів з ФРН різних стилів – від бароко до року. У 1994 р. учасниками “Днів української культури у ФРН” були фольклорні ансамблі “Веселі фірмани”, дитячий симфонічний оркестр “Український барок” та ін. [3, с. 99]. У рамках “Тижня німецької культури у Львові” 2010 р. проходили традиційні танцювальні і співочі марафони. Звучали твори Р. Вагнера, К. Орфа, Й. С. Баха, Л. В. Бетховена, Г. Ф. Генделя, Ж. Л. Годара [12, с. 1-4].

У рамках “Тижнів Німеччини в Україні” у 2015 р. уперше відбувся Фестиваль музики німецького модерніста ХХ ст. П. Гіндеміта. За підтримки Посольства ФРН в Україні пройшло сім камерних концертів у виконанні лауреатів Міжнародних і Всеукраїнських конкурсів, п’ять лекцій, присвячених творчості П. Гіндеміта та епосі німецького модернізму [13, с. 3].

Напередодні відзначення 25-ї річниці падіння Берлінського муру відбувся концерт Камерного хору Вищої музичної школи ім. Ф. Ліста з м. Веймар. Уперше на концертній сцені м. Києва звучала синагогальна музика Європи і США ХІХ–ХХ ст. у виконанні хору з Німеччини [14, с. 4; 15, с. 12].

Важливість фестивалів та інших спеціальних заходів полягає у тому, що кількість учасників з Німеччини традиційно є чи не найбільшою. Хоча, як свідчить досвід проведення таких акцій в Україні, не завжди статистичній обробці підлягають дані навіть в межах окремого фестивалю. Тим не менше гучні імпрези за участю відомих німецьких композиторів, сольних виконавців чи колективів, виконання творів німецької класики виділяються серед палітри музичних заходів України. Важливо, що насамперед завдяки фестивалям поступово скорочується традиційне “відставання” української музичної культури від світової [4, с. 10].

В українсько-німецьких відносинах у музичній сфері вирізняються події, які відбуваються виключно на двосторонній взаємодії. Таким є перший Міжнародний фестиваль німецької музики під назвою “Два століття з німецьким мистецтвом” у 2003 р. Вдруге захід відбувся в Одесі у 2005 р. Фестиваль охоплює усю гамму німецької музичної культури – від фольклору до творів класичного мистецтва. Концертна програма включала виступи аматорів та професійних виконавців, виступи солістів і колективів у номінаціях: німецький фольклор, хорові класичні духовні твори, вокальна музика, церковне музичне мистецтво. У фестивалі взяли участь виконавці з України, Німеччини, Греції, Румунії, Молдови та Китаю [16, с. 104-105].

У рамках Міжнародного фестивалю “Музика без меж” проходили спеціальні заходи, присвячені німецькій творчості. Так, 30 березня – 2 квітня 2015 р. відбувся марафон музичного мистецтва “Дні Франції, Німеччини та Швейцарії”, який став одним з найбільших серед подібного роду заходів за кількістю учасників, розмаїттям музичних стилів. [17, с. 5-15].

У жовтні 2015 р. тривали “Дні німецької музики”. У рамках зазначеного фестивалю відбулись виступи всесвітньовідомих представників Штутгартської державної опери, Вищої школи мистецтв в Берні, Вищої школи музики в Люцерні, Вищої школи мистецтв у Бремені [18, с. 5-15].

Щороку бажаними учасниками є українські солісти та мистецькі колективи й у Німеччині. Інтерес німців визначався як українськими виконавцями та композиторами, так і національним колоритним репертуаром. Щоправда, питома вага української музики в європейському просторі є порівняно незначною.

Гастролі українських солістів та музичних колективів у ФРН відбувалися ще у часи СРСР і продовжилися після проголошення незалежності України. Так, у жовтні 1993 р. в Мюнхені відбувся фестиваль класики “Європа музична”, приурочений набуттю чинності Маастрихтського договору. За задумом організаторів, протягом місяця оркестри європейських країн мали виконувати національну музику. 19 жовтня відбувся “День України”, у рамках якого виступив Новий симфонічний оркестр м. Києва.

Упродовж 1994 р. на гастрольях у ФРН побували хор і симфонічний оркестр Національної опери України, Одеський державний філармонічний оркестр, Харківський камерний хор. У 1995 р. до Німеччини запрошено Народний самодіяльний ансамбль пісні і танцю “Весна”, колектив бандуристів з Чернівців під керівництвом Р. Кузьменко, Одеський академічний камерний оркестр. У 1996 р. у Баварії з нагоди десятої річниці Чорнобильської трагедії відбулися концерти, на яких виступали хорові колективи України “Трембіта”, “Євшан”, “Щедрик”. [3, с. 100-102, 128].

У 1997 р. нашу країну представлено на XV музичному фестивалі НАТО у Кайзерслаутерні (Рейнланд-Пфальц). У заході взяли участь військові оркестри з Канади, США, Великобританії, ФРН та України. Музиканти Українського оркестру Одеського військового округу виконали марші, пісні, коломийки в супроводі фольклорної танцювальні групи. У тому ж році у ФРН успішно пройшли виступи камерного оркестру “Віртуози Львова” під керівництвом С. І. Бурка [19, арк. 1-2; 20, арк. 83].

Важливою і масштабною для України культурно-політичною акцією стали гастролі всесвітньо відомого Людвігсбурського симфонічного оркестру, що тривали упродовж 20-25 квітня 2000 р. в Україні (у містах Київ, Одеса, Харків, Львів) [21, арк. 45].

Досить часто українські колективи та виконавці беруть участь у “неформатних” заходах. Так, у 2000 р. Муніципальний Камерний хор “Київ”, капела бандуристів Чернівецького училища мистецтв ім. С. Воробкевича та ансамбль народної музики “Дніпро” були учасниками культурної програми Національного Дня України на ЕКСПО-2000 в Ганновері [22, арк. 47].

4–11 листопада 2001 р. у ФРН (Мюнхен, Берлін, Бауцен) відбулися гастролі двох українських мистецьких колективів – Київського молодіжного танцювального ансамблю “Україна” у складі 46-и професійних танцюристів і тріо бандуристок “Червона калина” Національної спілки кобзарів України зі Львова. Ці широко відомі в Україні колективи прибули уже втретє до ФРН для участі у заходах “Українського тижня”, який влаштовує мюнхенське товариство “Україна” [23, арк. 143].

У 2001 р. українські митці були учасниками традиційного Міжнародного фестивалю Бетховена у Бонні. Проект підтримала “Німецька хвиля” (м. Кельн). За її пропозицією на концерт було запрошено українського композитора С. Пілотнікова. Прем’єра його твору “Cantus supra librum”, а також “Симфонія № 9” Л. ван Бетховена були виконані оркестром Української музичної академії ім. П. Чайковського, Хором Боннської філармонії та Хором Боннського оперного театру. Сам захід транслювався 29 мовами світу радіостанцією “Німецька хвиля”. У тому ж році в грудні відбувся концерт Камерного хору “Київ” в Берліні під керівництвом М. Гобдича [23, арк. 141, 156].

Активною була гастрольна діяльність музичних виконавців у ФРН влітку 2002 р. Музична палітра України була представлена кількома провідними професійними колективами та солістами. Так, у червні відбулися гастролі симфонічного оркестру Київської національної філармонії в м. Люнебург під назвою “Музична весна в замку Блеккеде”, у липня – хору “Орейя” Житомирської філармонії у Баварії, симфонічного оркестру Київської Національної музичної академії ім. П. Чайковського в Берліні. Тоді у ФРН відбулись гастролі солістів В. Лук’янець та В. Кузьменко. Високопрофесійними є виступи в мюзиклі “Дзвонар з Нотр-Даму”, поставлений у Театрі мюзиклу у Берліні, українського тенора О. Винника, якого часто запрошують на виконання провідних партій до Гамбургу [24, арк. 122; 25, арк. 120]. Гастролі Концертного хору м. Дармштадт під керівництвом В. Зеліге на гастрольях в Україні восени 2002 р. стали однією із знакових подій в українсько-німецьких відносинах [26, с. 35].

Результативним виявився музичний проект Лейпцизького Нового товариства Баха, який полягав у спільній підготовці та виконанні німецькими та українськими музикантами твору Й. С. Баха “Страсті по Іоанну”. Ця ініціатива передбачала проведення 11–24 квітня 2004 р. у Донецьку німецькими викладачами занять та показових репетицій, а також спільних академ-концертів вищезгаданого твору. Дана ініціатива стала результатом довготривалого процесу продуктивного культурного обміну між Донецьким товариством Баха і консерваторією ім. С. Прокоф’єва та Новим товариством Баха у Лейпцигу.

Знаменними для України стали 2004 та 2005 роки, що пов’язано з проведенням конкурсу “Євробачення”. Ця подія висвітлювалась у європейських ЗМІ. Так, ще напередодні фестивалю “Євробачення” німецькі мас-медіа відводили представнику України Руслані Лижичко роль фаворита. Фрагменти кліпу співачки та сюжету про її творчу кар’єру були показані на телеканалі “Sat 1”, “RTL 2”, “ARD”, транслювали німецькі радіоканали “Multi-Kulti” та “Русский Берлін” [27, арк. 190].

Яскрава перемога представника України на цьому конкурсі посилила увагу світової спільноти до України, її музичної культури. Виступи вітчизняних музикантів у Німеччині відбувалися і в наступні роки.

У різний час українські виконавці брали участь у конкурсі піаністів ARD, конкурсі у м. Еттлінген (ФРН), Мюнхенському оперному фестивалі, Днях сучасної музики у Дрездені, фестивалі “Європейське музичне літо

в Берліні" та ін. Гастролі всесвітньо відомих українських колективів вже стали традиційними у Німеччині (як от: Національної опери України, Національної хорової капели "Думка" і багатьох інших). Високий рівень сучасної української музичної школи традиційно демонстрували в Німеччині Київський камерний хор, Київський квінтет саксофоністів, Державний ансамбль солістів "Київська камерата" [28, с. 37; 29, с. 34].

Наприклад, Галицький камерний хор "Євшан" – один з небагатьох музичних колективів України, який отримав міжнародне визнання. Важко точно сказати, коли вперше колектив виступив гастролью у Німеччині. Але відомо, що з 1996 р. хор став регулярним гостем різних німецьких міст. Усе розпочалося з малої ініціативи. Поціновувач української культури К. Баух, будучи студентом Дармштадського педагогічного інституту, у 1996 р. розпочав організацію першого концертного турне "Євшану" у Німеччині. Завдяки виконанню хором вітчизняної музики, слухачі ФРН тепер знають про Україну значно більше. Хористи традиційно привозили із собою програму української духовної, народної та сучасної музики. Проте вони постійно доповнюють програму новими творами, насамперед німецькою мовою [30, с. 37; 31, с. 38].

Таким чином, інтерес німецької громадськості та музикознавців до України не зменшується. Якихось двадцять років тому німецькій публіці імена більшості українських композиторів та виконавців були невідомі. Проте завдяки радію, компакт-дискам та сучасним інформаційним технологіям німецька публіка мала можливість переконатись високому рівні українських виконавців. Знайомство з українською музичною культурою відбувається також безпосередньо на фестивалях. Існує також вторинна інформація про фестивалі, їх історію та учасників – це записи, альбоми, ЗМІ, Інтернет-мережа.

Окрім виконавського, важливим напрямком українсько-німецьких музичних відносин є освітня та наукова взаємодія. Німеччина традиційно надає можливість українцям здобувати вищу музичну освіту у своїх спеціалізованих навчальних закладах. Активно співпрацюють академічні музичні установи України та Німеччини. Укладання угод відбувається як на основі багаторічної взаємодії інституцій, так і під час гастрольних турів, створення спільних проектів тощо. Так, у 2014 р. приїзд в Україну Камерного хору з Веймара став водночас початком співпраці між Веймарською Вищою музичною школою і національними музичними академіями міст Львова та Києва. Були підписані відповідні угоди [2, с. 90; 14, с. 4].

Традиція дослідження музичних зв'язків між Німеччиною та її східними сусідами розпочалась ще 1992 р. у Кьольні. Проте вперше українсько-німецькі музичні зв'язки стали предметом обговорення на міжнародних симпозиумах в Україні лише наприкінці 1990-х рр. За підтримки Союзу композиторів України та Інституту німецької музики на Сході (м. Бергш-Гладбах) було проведено у 1997 р. міжнародний музикознавчий симпозиум у Києві. Ця подія зібрала представників України, Росії та Німеччини для обговорення ролі німецької музики у розвитку вітчизняної національної музики [32, с. 8-9].

Дослідження цих відносин відбувається і на поч. ХХІ ст. шляхом підготовки наукових розвідок, дисертацій, проведення міжнародних науково-практичних конференцій [1; 2; 3; 4; 8].

На основі різноманітних джерел визначено основні напрямки українсько-німецьких взаємин у музичній сфері. Українсько-німецькі музичні контакти розвиваються насамперед завдяки міжнародним форумам та іншим культурним заходам, які проводяться в обох країнах. Важливими елементами співпраці у цій галузі стали освітня і наукова співпраця, виконавський аспект. Взаємна зацікавленість у музичному надбанні трансформувалась у створення спільних проектів. Обмін досвідом між Україною та Німеччиною відбувається у більшості з відомих музичних напрямків.

Джерела та література

1. Кривець Н. З історії українсько-німецьких музичних зв'язків у ХІХ ст. / Н. Кривець // Міжнародні зв'язки України. – 2014. – Вип. 23. – С. 67–83.
2. Карась Г. Розвиток українсько-німецьких музичних зв'язків у контексті мінливих тенденцій ХХ ст. / Г. Карась // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2011. – Вип. ХХVII. – С. 86–95.
3. Яцишин М. М. Українсько-німецькі культурні зв'язки кінця 80-х – у 90-і рр. ХХ ст. / М. М. Яцишин. – Луцьк : Вежа, 1999. – 204 с.
4. Швед М. Б. Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики в Україні на новому етапі (1990–2005 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : 17.00.01 / М. Б. Швед. – Львів, 2005. – 15 с.
5. Прес-реліз фестивалю "Київ Музик Фест–2010" / Прес-центр "Київ Музик Фесту" [Електронний ресурс] – 5 с. – Режим доступу : www.composersukraine.org/index.php?id=2492
6. Голинська О. Яскраві барви "Київ Музик Фесту" / О. Голинська // Культура і життя. – 2011. – № 37. – С. 6.
7. Невінчана Т. С. Українська музика в дорозі : з бесід та спостережень очевидця / Т. С. Невінчана // Часопис Національної музичної академії України. – 2012. – № 4. – С. 19–34.
8. Календар культурних та туристичних подій в регіонах України на 2014 р. [Електронний ресурс] // Офіційний туристичний сайт Одеської області. – 19 с. – Режим доступу : http://www.tourism.gov.ua/files/PLAN_zahodiv/KALENDA_turpod_2014.pdf
9. Львів – столиця фестивалів. 2010 / Управління культури і туризму Львівської міської ради. – 2010. – 52 с.
10. Географічний "Діапазон" // Львівська Пошта. – 2008. – 19 червня. – № 25 (676). – С. 13.
11. Козирєва Т. У Львові відбудеться оперний фестиваль імені С. Крушельницької / Т. Козирєва // День. – 2015. – 1 листопада. – С. 4.
12. "Тиждень німецької культури у Львові – 2010": Програма [Електронний ресурс]. – 4 с. – Режим доступу : <http://idem.org.ua/projects/idea/mezzodrom/tyzhden-nimetskoji-kultury.html>
13. 20–27 вересня триватиме "Lviv Hindemith Fest" [Електронний ресурс] // Щоденний Львів. – 2015. – 20 вересня. – 6 с. – Режим доступу : www.dailylviv.com/news/20-27-veresnya-tryvatyme-lviv-hindemith-fest
14. Агрест–Короткова С. Про музичну солідарність / С. Агрест–Короткова, Л. Олійник // День. – 2014. – 11 листопада. – № 211. – С. 4.
15. Дні німецької культури в Україні. 7 жовтня – 19 грудня 2003 р. – Б. м., 2003. – 40 с.
16. Булгакова В. Фатерлянд – 200 лет / В. Булгакова // Пасаж. – 2003. – Декабрь. – С. 104–105.

17. Програма "Дні Франції, Німеччини та Швейцарії – 30 березня – 2 квітня 2015 р." [Електронний ресурс] // Офіційна Інтернет-сторінка Генерального консульства Німеччини в Донецьку. – 2015. – 16 с. – Режим доступу : www.donezk.diplo.de/contentblob/4491570/Daten/5292442/Musikfestival_Dnipropetrowsk.pdf
18. Програма "Дні німецької музики сезону 2015–2016". – 16 с. [Електронний ресурс] // Офіційна Інтернет-сторінка Генерального консульства Німеччини в Донецьку. – 2015. – 16 с. – Режим доступу : www.donezk.diplo.de/contentblob/5292442/Musikfestival_Dnipropetrowsk.pdf
19. Галузевий державний архів Міністерства закордонних справ України (далі – ГДА МЗСУ). – індекс 040. Огляд преси та інші інформаційні матеріали (17 червня – 23 вересня 1997 р.), т. 3, 149 арк.
20. ГДА МЗСУ. – індекс 040. Огляд преси та інші інформаційні матеріали (9 квітня – 6 червня 1997 р.), т. 2, 121 арк.
21. ГДА МЗСУ. – індекс 800. Питання культурних зв'язків з закордоном (12 січня – 27 липня 2000 р.), т. 1, 138 арк.
22. ГДА МЗСУ. – індекс 800. Питання культурних зв'язків з закордоном (28 липня – 27 грудня 2000 р.), т. 2, 147 арк.
23. ГДА МЗСУ. – індекс 800. Питання культурних зв'язків з закордоном (15 січня – 12 грудня 2001 р.), 156 арк.
24. ГДА МЗСУ. – індекс 177. Аналітично-інформаційна робота (10 квітня – 31 травня 2002 р.), т. 2, 131 арк.
25. ГДА МЗСУ. – індекс 177. Аналітично-інформаційна робота (3 червня – 6 вересня 2002 р.), т. 3, 138 арк.
26. Концертний хор міста Дармштадта на гастролях в Україні // Deutschland. – 2002. – № 5. – С. 35.
27. ГДА МЗСУ. – індекс 800. Питання культурних зв'язків з закордоном (5 січня – 9 вересня 2004 р.), т. 1, 306 арк.
28. ГДА МЗСУ. – індекс 800. Питання культурних зв'язків з закордоном (2 вересня – 24 грудня 2004 р.), т. 2, 144 арк.
29. Кльонсфер А. Шлях до себе / А. Кльонсфер // Deutschland. – 2001. – № 1. – С. 34–35.
30. Шаїнський Ю. Київська опера в Німеччині: глядачі вітали артистів стоячи / Ю. Шаїнський // Deutschland. – 1997. – № 3. – С. 37.
31. Музичні посланники з України // Deutschland. – 2000. – № 5. – С. 38.
32. Шваб А. Международный музыкаловедческий симпозиум : "Украинско-немецкие музыкальные связи в прошлом и настоящем" / А. Шваб // Научно-информационный бюллетень. – 1997. – № 2(10). – С. 8–9.

Melnychuk O. V. Ukrainian-German musical contacts at a present stage

The article deals with cooperation of Ukraine and Germany in the sphere of musical art beginning from the 90th of the XX century till start of the XXI century. On the basis of investigated sources we have analyzed the state of the cooperation, main directions and the outcome in this sphere. The author came to the conclusion that Ukrainian – German musical contacts have an old history and are developing thanks to various cultural measures, namely international festivals. The component elements of this cooperation have become tour activities, creation of common international projects, investigation of the history of Ukrainian – German musical contacts and soon.

Key words: Ukraine, Germany, musical art, international relations, international musical festivals, common projects.

Мельничук О. В. Украинско-германские музыкальные связи на современном этапе

В статье рассматривается сотрудничество Украины и Германии в области музыкального искусства в 90-х гг. XX в. – в начале XXI в. На основе источников проанализировано состояние сотрудничества, основные направления и достижения в этой сфере. Автор пришел к выводу, что украинско-германские музыкальные связи имеют давние традиции и развиваются благодаря разнообразным культурным мероприятиям, в частности международным фестивалям. Составными элементами этого сотрудничества стали гастрольная деятельность, организация международных проектов, исследование истории украинско-германских музыкальных связей и т. д.

Ключевые слова: Украина, Германия, музыкальное искусство, международные связи, международные музыкальные фестивали, совместные проекты.

УДК 81'373.21(477+470)

В. О. Волков

УКРАЇНСЬКІ ТОПОНІМИ В РОСІЇ

У статті висвітлюється історія формування української топоніміки на території Росії. Встановлено, що внаслідок колонізації російських регіонів вихідцями з України було засновано мережу автентичних компактних поселень. На основі міграційних хвиль проаналізовано динаміку розселення етнічних українців. Визначено, що процес виникнення українських топографічних назв не був рівномірним і збігався у часі із етапами міграції з української території. Описано періодичність виникнення українських селищ та регіони їх найбільших скупчень. Виявлено, що в результаті утворення українських топографічних об'єктів територія сучасної Росії значно розширилася, а вихідці з України сформували цілі етнічні масиви на Північному Кавказі, Поволжі, Уралі, в Сибіру та на Далекому Сході. Доведено, що формування української діаспори на території сучасної РФ безпосередньо пов'язано із появою та розвитком української топоніміки в Росії.

Ключові слова: топоніми, українці, міграція, компактні поселення, Росія.

Перші українські переселенці на теренах Росії почали з'являтися задовго до появи діаспори. На тлі становлення російської держави відбувалося формування її етнічних регіонів, що характеризувалися самобутністю побуту та культури окремих народів, які були залучені до освоєння віддалених місцин імперії. Одну з чільних ролей в цьому процесі відігравали вихідці з України. Оселяючись по всій території сучасної Російської Федерації, українські переселенці утворювали власні компактні поселення. Основу міграційного руху становили переважно селяни та козаки, які шукали кращої долі в малоосвоєних краях Російської